

М. Г. Железняк

Бодуен де Куртене Ян

БОДУЕН де КУРТЕНЕ Ян (Baudouin de Courtenay Jan; Бодуэн де Куртене Иван Александрович; 01(13). 03. 1845, м. Радзимін, Польща – 03. 11. 1929, Варшава) – польський і російський мовознавець, славіст. Батько [С. Бодуен де Куртене](#). Проф. Казан. (1875–83), Тартус. (1883–93), Краків. (1893– 99), С.-Петербур. (1900–18), Варшав. університетів, академік Краків. (1887) і член-кореспондент С.-Петербур. (1897) АН. Дійсний член НТШ (1914). Закін. ВШ у Варшаві (1866). Основоположник вчення про фонему. Засновник психол. (т. зв. казан.) школи мовознавства. Виступав за свободу розвитку всіх мов і незалежність народів, зокрема українського. У своїх працях стверджував, що українська мова є самост. слов'ян. мовою, засуджував москофіл. язичіє. Виступав за право українців розвивати свою нац. культуру, мову, шкільництво. Громад. діяльність Б. під час перебування в С.-Петербурзі (1900–18), де був тісно пов'язаний з укр. клубом, викликала репресії рос. уряду. 1913 за брошуру «Национальный и территориальный признак в автономии» Б. засудили до ув'язнення в фортеці. 1922 в Польщі під час перших виборів президента представники нац. меншин (серед них укр. посли до сойму та сенату) демонстративно виставили кандидатуру Б. Обороні прав української мови й нації Б. присвятив ст. «Kilka ogólników o obiektywnej i subiektywnej odrębności Ukrainy pod względem językowym, plemiennym, narodowym i państwowym» («Зап. НТШ», 1925, т. 141– 143), подавши деякі зауваги про структурні особливості української мови. Підтримував прагнення галиц. інтелігенції створити у Львові нац. університет. Мав наукові контакти з В. Гнатюком, І. Франком.

Основні праці

О «prawach głosowych» // Rocznik slawistyczny. 1910. Т. 3; Z sennych widziadeł ludzkości // Зап. НТШ. 1914. Т. 117–118; Z drobiazgów folklorystycznych // Мат. до укр.-рус. етнології. Л., 1920; Избранные труды по общему языкознанию: В 2 т. Москва, 1963.

Рекомендована література

1. Чехович К. Ян Бодуен де Куртене // Студент. вісн. Прага, 1930. № 1–4;
2. Смаль-Стоцький С. Бодуен де Куртене як лінгвіст і чоловік // ЛНВ. 1930. Т. 2;
3. H. Ułaszyn. Jan Baudoin de Courtenay. Charakterystyka ogólna uczonego i człowieka (1845–1929). Poznań, 1934;
4. Тимошенко П. Д. Ян Бодуен де Куртене і українська мова // УМШ. 1960. № 1;
5. И. А. Бодуэн де Куртене. 1845–1929 (К 30-летию со дня смерти). Москва, 1960;
6. Біографія Бодуена де Куртене // Хроніка НТШ. Л., 1981. Ч. 60–62.

Бібліографічний опис:

Бодуен де Куртене Ян / М. Г. Железняк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-35982>. – Останнє поновлення : 2016.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).